

ATTITUDES OF STUDENTS IN RELATION TO THE INTEGRATION OF CHILDREN WITH DISSABILITIES IN THE PUBLIC SCHOOLS

***Adriana Florentina Calauz, Lecturer, PhD, Technical University of Cluj-Napoca
– Baia Mare Northern University Centre***

Abstract: The present study set out to explore a topical issue of our society, namely that of the integration of children with disabilities in public schools. At the same time, the paper has in view the analysis of students' availability and their relations with their colleagues with dissabilities.

The research aims to:

- *identify the attitudes and opinions of the students without disabilities studying in public schools towards their colleagues having disabilities studying in the same school;*
- *identify negative attitudes of children without disabilities;*
- *determine the type of relationships that exist between the two categories of students during the school year.*

Participants in the study were the students of two secondary schools from urban areas.

As methods of gathering data we used: observation and survey, having as instrument the questionnaire that contains questions referring to the aspects analyzed.

The investigation of attitudes and opinions manifested towards students with disabilities will help us uunderstand the nature of interactions between the two groups of students and respectively remove the barriers and facilitate integration.

Keywords: integration, disability, attitudes, opinions, barriers

Schimbările atitudinale față de persoanele cu dizabilități și transpunerea lor în fapte, în soluții, au cunoscut, în ultimele decenii o curbură vertiginoasă, din fericire favorabilă, atât în domeniul educației cât și în domeniul socio-cultural.

Roșca (1943), consideră atitudinea: „*O predispoziție mintală dobândită, mai mult sau mai puțin durabilă, de a reacționa într-un mod caracteristic (obișnuit favorabil sau nefavorabil), față de persoane, obiecte, situații, idei sau idealuri cu care individul vine în contact*”¹.

Chelcea, în 2003, definește atitudinea ca fiind: „*Poziția unei persoane sau a unui grup, de acceptare sau respingere, mai mare sau mai mică a obiectelor, fenomenelor, persoanelor, grupurilor sau instituțiilor*”².

Statutul persoanelor cu dizabilități decurge din atitudinea societății față de deficiență și deficienți, deoarece ea este cea care construiește o anumită imagine a omului, care este investită cu valoare deplină în societate³.

Runceanu (2007) compară efectul negativ al atitudinilor față de persoanele cu dizabilități cu efectele rasismului sau ale sexismului⁴.

Lampropoulou și Padeliadu (1997), arată într-un studiu că atitudinile față de persoanele cu dizabilități fizice, emoționale, mentale sunt negative, fie fâțiș, fie mai puțin manifeste. Originea acestor atitudini negative este complexă. Caracteristicile persoanei cu dizabilități, cât și caracteristicile persoanei care exprimă aceste atitudini, afectează atitudinea⁵.

Hahn (1988), sugerează că înfățișarea fizică și autonomia individuală, sunt două dintre valorile critice ale secolului XX, care influențează modul în care sunt tratați cei cu dizabilități. Diferite tipuri de condiții ale dizabilității pot fi clasificate după potențialul lor de încălcare a variatelor valori sociale. Studiul aparținând lui Tur-Kaspa, Weisel și Most în anul 2000, cercetează atitudinea față de 3 grupe de persoane cu dizabilități tocmai din această perspectivă, astfel: persoane cu paralizie, pentru că acestea ar încălca puternica valoare de integritate fizică, înfățișare și sănătate, persoane cu retard mental care nu îndeplinesc

¹ Iluț, (2004), *Valori, atitudini și comportamente sociale*. Ed. Polirom, Iași, 25.

² . ibidem, 26

³ Enăchescu, C., (1996)., *Tratat de igienă mintală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 34.

⁴ Runceanu, L. (2007). *Psihologia socială a persoanelor cu dizabilități*- support de curs, UBB, Cluj Napoca, 27

⁵ Tur-Kaspa, H., Weisel, A., Most, T. (2000), A multidimensional study of special education students attitudes towards people with disabilities: a focus on deafness, in *European Journal of Special Needs Education*, 13-23.

condițiile impuse de societate privind reușitele personale și de productivitate și persoanele cu tulburări comportamentale care nu manifestă comportamente acceptate de societate⁶.

În România, educația specială a avut, pentru o lungă perioadă de timp, un pronunțat caracter segregativ. Modelul de abordare a deficiențelor era unul predominant medical, accentul fiind pus pe eforturile de reabilitare, de adaptare a copilului, fără a se lua în considerare nevoile de schimbare la nivelul mediului școlar. În acest mod au apărut și s-au consolidat percepții, stereotipuri, prejudecăți la nivelul cadrelor didactice și al publicului în general, conform cărora educația specială (separată) ar fi singura posibilă în cazul copiilor cu diferite deficiențe. Astfel de prejudecăți fac posibilă manifestarea unui adevărat cerc vicios, de tipul unei profeții autorealizatoare: din cauza prejudecăților referitoare la cei care învață mai greu, aceștia nu sunt stimulați adecvat, nu li se oferă șanse de învățare, fapt care le accentuează deficitul observat inițial, demonstrându-se astfel caracterul întemeiat al credințelor⁷.

Atitudinile față de persoanele cu dizabilități sunt influențate de variabile demografice cum ar fi vârsta, genul, naționalitatea, statusul marital, nivelul educațional, statusul socioeconomic, mediul unde locuiesc - urban sau rural - și experiența cu dizabilitatea⁸.

Există o asumție conform căreia politicile educaționale pentru persoanele cu dizabilități, bazate pe principiul normalizării și al integrării în comunitate, vor conduce la atitudini accentuat pozitive față de prezența acestor oameni în comunitate.⁹ Alții sunt de părere că ar fi necesar să schimbi prima dată atitudinea publică și apoi aceste persoane vor putea fi integrate în comunitate. Oricare ar fi adevărul, este important să examinăm atitudinile, pentru că, mai degrabă acestea se află între reala integrare și atitudinile societății, dimensiuni care interacționează între ele.

Atitudinea dominantă a populației pare a fi aceea a unui dezinteres amabil, atenuat din când în când, de obicei în perioada sărbătorilor, de gesturi samaritene, lipsite de o adresabilitate directă (donarea unor sume de bani, haine, cadouri, vizite de centre etc). O atitudine deosebită o constituie mobilizarea afectivă datorată mediatizării unor cazuri

---

⁶ Ibidem, 25

⁷ Manea, L., (2006), Dizabilitatea ca factor de risc privind accesul la serviciile de educație, in *Calitatea vieții*, 41-50.

⁸ Tervo, R.C., Palmer, G., Redinius, P., (2004), Health professional student attitudes towards people with disability, in *Clinical Rehabilitation*, 908-915.

⁹ Reversi, S., Langher, V., Crisafulli V., Ferri R., (2007), The Quality of Disabled Students' School Integration: A Research Experience in the Italian State School System. *School Psychology International*, 28.

dramatice prin intermediul televiziunii. Întrebat dacă ar fi de acord cu deschiderea mai mare a societății către nevoile persoanelor cu dizabilități, cetățeanul obișnuit tinde să consimtă, deoarece consideră aceasta ca fiind o problemă de principiu, care nu-l solicită direct; dacă însă la locul său de muncă sau în clasa în care învață copilul său ar apărea persoane cu dizabilități care ar cere drepturi egale, opinia lui s-ar putea schimba radical. Astfel, sondajele de opinie care se referă la situații ipotetice nu pot fi foarte de încredere în prezicerea unor opinii, deoarece în aceste situații ipotetice se activează mai degrabă ierarhii valorice formale decât cele proprii individului.¹⁰ Dacă prin discriminare socială înțelegem o atitudine repulsivă față de o persoană sau un grup de persoane, bazată pe opinii ce nu iau în considerare abilitățile sau inabilitățile demonstrate ale acestora, ci supoziții întemeiate pe analogii, atunci eliminarea atitudinilor și comportamentelor discriminatorii la adresa persoanelor cu dizabilități devine posibilă numai în condițiile respectării a două concepte fundamentale: asigurarea egalității de șanse, respectiv a calității vieții acestora.

Există studii care indică faptul că atitudinile globale față de persoanele cu dizabilități, nu s-au schimbat mult în ultimele trei decenii¹¹. De asemenea, alte studii care s-au ocupat de investigarea scalelor specifice de măsurare a atitudinilor față de dizabilitate au descoperit că aceste atitudini sunt rezistente la schimbare de-a lungul timpului¹².

Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități, ceea ce înseamnă că nu doar o școală de masă poate fi incluzivă, ci și o școală specială poate fi sau poate dezvolta practici incluzive în abordarea copiilor.¹³

Integrarea copiilor cu dizabilități are în vedere mutarea acestora din școli speciale în școli de masă și intrarea copiilor în clase obișnuite. Atunci când această mutare nu este însoțită de o creștere a interacțiunilor între elevii cu și fără dizabilități, nu putem vorbi de un real progres de integrare, ci doar de o etapă a integrării și anume integrarea fizică într-un mediu.

¹⁰ Buică, C.B., (2004), *Bazele defectologiei*, Ed. Aramis, București, 55

¹¹ Wang, M.H., Thomas, K., Chan, F., Cheing, G. (2003), A conjoint analysis of factors influencing American and Taiwanese college student's preferences for people with disabilities, in *Rehabilitation Psychology*, 195-201

¹² Vrășmaș, T., Mușu, I. (1998), *Educația integrată a copiilor cu cerințe speciale*, Asociația RENINCO România, București, 55-70

¹³ Ibidem, 81-89

Jenkinson (2002), cercetând domeniul integrării, susține că, fără o structurare activă a situațiilor sociale în sensul facilitării interacțiunii sociale, încercările de școlarizare incluzivă tind să conducă mai degrabă la respingere sau în cel mai bun caz la izolare și indiferență față de elevii cu dizabilități, cărora le lipsesc deprinderile de a iniția un contact pozitiv cu cei de o seamă cu ei.¹⁴

Astfel, educația incluzivă nu înseamnă aceeași educație pentru toți. Nu trebuie să scadă atenția personalizată, aceasta fiind extrem de importantă, iar incluzivitatea educației școlare trebuie văzută ca parte a unei strategii generale, care aspiră spre ameliorarea educației pentru toți.¹⁵

Numărul elevilor cu dizabilități care beneficiază de serviciile educaționale în întreaga lume a crescut cu 23% din 1975 până în 1989-1990 (Fuchs și Fuchs, 1994, citați de Westberg, 1996) iar plasarea acestor elevi în școli de masă a cunoscut o creștere importantă în această perioadă

În țara noastră, obiectivele integrării și incluziunii sunt de apreciat în raport cu documentele internaționale și tendințele moderne. Din păcate, accentul este pus pe caracterul administrativ al integrării, fără a se lua în considerare faptul că sunt necesare anumite condiții: articularea unei politici clare în favoarea integrării, cu asigurarea resurselor financiare adecvate, pregătirea resurselor umane (instruirea personalului didactic), informarea publicului în vederea combaterii prejudecăților și formării unor atitudini pozitive, asigurarea serviciilor de suport necesare.¹⁶

În opinia domnului Buică (2004), modificarea atitudinilor în sensul unei apropieri reale de problematica psihosocială a persoanelor cu dizabilități nu se poate face înaintea și în lipsa regenerării spiritului civic al românilor¹⁷.

Analiza atitudinii și opiniei elevilor privind integrarea copiilor cu dizabilități în școlile de masă

Obiectivele cercetării

¹⁴ Buică, C.B., (2004), *Bazele defectologiei*, Ed. Aramis, București, 70-77

¹⁵ Vrașmaș, T. (2001), *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educaționale special*, Aramis, București, 26.

¹⁶ Mara, D. (2003), *Activizarea potențialului de învățare la elevii cu deficiență mintală în condițiile integrării*, teză de doctorat, UBB, Cluj Napoca, 35-37

¹⁷ Buică, C.B., (2004), *Bazele defectologiei*, Ed. Aramis, București, 123

Cercetarea de față are următoarele obiective:

Identificarea atitudinilor și opiniilor elevilor fără dizabilități din școlile de masă față de colegii lor - elevi cu dizabilități, înscriși în aceleași școli.

Analiza gradului de integrare a elevilor cu dizabilități în școlile de masă.

Identificarea relației existente între atitudinile negative ale elevilor fără dizabilități și fenomenul neacceptării totale a elevilor cu dizabilități.

Analiza relațiilor existente între cele două grupuri de elevi, de-a lungul unui an școlar.

Eșantionul

Cercetarea s-a efectuat pe două loturi de participanți. Primul lot a fost constituit din 200 de elevi care frecventează școala de masă, cu vârsta cuprinsă între 7 și 15 ani, fete și băieți. Al doilea lot de participanți este reprezentat de un număr de 10 elevi, selectați după criteriul de a fi coleg de bancă cu un coleg cu dizabilități.

Metode de cercetare

Pentru a investiga atitudinile și opiniile participanților, am utilizat 2 chestionare.

Primul chestionar conține 13 întrebări, în majoritate cu trei variante de răspuns: „Da”, „Nu” respectiv „Nu știu”. Întrebările au fost gândite în așa fel încât să corespundă obiectivelor cercetării. Primele 5 întrebări au scopul acumulării de date în legătură cu contactul avut cu persoane cu dizabilități și relațiile cu acestea. Apoi trei întrebări vizează dorința de apropiere, respectiv, respingerea elevilor cu dizabilități. Două întrebări investighează influența tipului și vizibilității dizabilității asupra relațiilor interpersonale dintre cele două categorii de elevi. Ultimele, cercetează opinia asupra integrării elevilor cu dizabilități în școli de masă și măsura în care elevii fără dizabilități sunt dispuși să sprijine această integrare.

Al doilea chestionar utilizat în această cercetare a fost elaborat pentru a investiga atât atitudinile și opiniile elevilor fără dizabilități din școala de masă, care sunt colegi de clasă și de bancă cu un elev cu dizabilități. Contine 28 de întrebări, atât întrebări închise cât și deschise. Întrebările cu caracter general, menite să inițieze discuția, și întrebări cheie, permițând totuși evidențierea aspectelor esențiale ale atitudinilor existente. Ele colectează date cantitative despre participanți, investighează sentimentele participanților față de eleva/elevul cu dizabilități, colectează informațiile deținute de participanți vis-à-vis de

dizabilitate, vizează aspectele ce țin de acomodarea cu persoana cu dizabilități și eventualele schimbări de atitudine ce au survenit ca urmare a acomodării, identifică activitățile comune și gradul implicării participanților, testează dezirabilitatea socială a acestora.

Datele obținute în urma aplicării chestionarelor au fost prelucrate cu ajutorul programului SPSS, varianta 21. S-au făcut analize de frecvențe simple și multiple, analize încrucișate, analize de varianță.

Interpretarea rezultatelor

Rezultatele obținute prin intermediul metodelor prezentate anterior relevă faptul că elevii cu dizabilități se confruntă problema neacceptării totale, cu toate consecințele aferente ei: Acesta este un fenomen real în școlile de masă. Neacceptarea totală este cauzată în parte de atitudinile negative ale elevilor fără dizabilități.

Elevii fără dizabilități care frecventează școli de masă și care au participat la această cercetare, au în general atitudini pozitive față de elevii cu dizabilități care conviețuiesc în același mediu școlar. Doar o parte, și nu majoritară, au atitudini negative față de această categorie de elevi, dar aceste atitudini negative reprezintă factori ai neintegrării și trebuie tratați cu atenția cuvenită.

Cu toate că lotul de participanți este exclusiv format din elevii înscriși în școli de masă, aproape un sfert dintre aceștia (18%) afirmă că nu cunosc elevi cu dizabilități, deși șansele să nu fi avut ocazia niciunui fel de interacțiune cu elevi cu dizabilități sunt extreme de mici. Aceasta poate fi dovada unei slabe integrări sociale și participări foarte rare la activitățile extrașcolare a elevilor cu dizabilități.

Referitor la identificarea relațiilor dintre participanți și elevii cu dizabilități, constatăm că diferențele răspunsurilor înregistrate în cadrul itemilor care vizau același aspect reprezintă răspunsuri dezirabile. Astfel, când participanții sunt întrebați dacă cunosc persoane cu dizabilități, și dacă da, cum anume, doar 15% numesc aceste persoane drept prieteni, iar când sunt întrebați dacă au prieteni elevi cu dizabilități, 36, 5% răspund afirmativ. Dublarea acestui procent nu poate fi explicat decât prin răspunsuri dezirabile social, adică evidențiind dorința participanților de a exprima atitudini pozitive față de dizabilitate și despre relațiile lor cu elevii cu dizabilități.

Urmărind identificarea atitudinilor și opiniilor participanților față de elevii cu dizabilități, se evidențiază atitudini negative, exprimate în diverse modalități, cele mai

evidente fiind prin intermediul dorinței acestora de a nu sta în aceeași clasă cu elevi cu dizabilități (17%) și mai ales de a nu sta în aceeași bancă cu aceștia (46,5%).

Se constată că pentru 25,5% dintre participanți tipul de dizabilitate reprezintă un obstacol în interacțiunile sociale, iar pentru 20% vizibilitatea dizabilității reprezintă un obstacol.

Se observă o acceptare a elevilor cu dizabilități doar la nivel declarativ. Majoritatea participanților (88%) consideră necesar sprijinul lor pentru integrarea colegilor cu dizabilități, însă când e vorba să fie implicați direct în acest proces al integrării, opiniile se schimbă radical: doar 7% mai sunt dispuși să sprijine personal integrarea.

Analizând atitudinile elevilor care au în clasă un elev (sau mai mulți) cu dizabilități, în niciunul din cele 10 cazuri investigate, decizia de a sta în bancă cu un elev cu dizabilități nu a fost una personală, profesorul diriginte fiind responsabil de această repartizare. Acest aspect este unul important, având în vedere afirmațiile participanților din primul lot, care, în proporție de 43% indicau relații de prietenie cu elevii cu dizabilități, și totuși aici niciunul nu și-a exprimat dorința de a sta în bancă cu un elev cu dizabilități. Se identifică mai multe tipuri de atitudini și sentimente, cele mai frecvente fiind de milă și compasiune, apoi reticență, frică, până la surprindere și curiozitate. Există tendința elevilor de a considera această repartizare drept una nefavorabilă. În cazul tuturor participanților, se constată un număr limitat de cunoștințe asupra denumirilor dizabilității, aceștia deformându-le denumirea corectă sau folosind termeni de substituție, iar această constatare face legătura cu o lipsă de interes față de colegul/colega cu dizabilitate, ceea ce întărește ipoteza neacceptării totale. Întrebați cum se simt în legătură cu această dizabilitate, participanții prezintă atitudini și opinii extrem de diversificate, de la acceptare necondiționată a persoanei până la milă, obligativitate și incomodare, ceea ce face trimitere la complexitatea factorilor favorizanți ai formării atitudinilor. Și în cadrul restrâns al interviului apar afirmații conform cărora vizibilitatea dizabilității este deranjantă, astfel influențând participanții în stabilirea relațiilor interpersonale cu colegul/colega cu dizabilități. Atitudinile participanților sunt influențate de expectanțele lor în legătură cu relația pe care o vor dezvolta și implicit conviețuirea cu persoana cu dizabilități. În cazurile în care aceste expectanțe nu au fost satisfăcute, se constată atitudini și opinii negative. După prima săptămână, majoritatea participanților se obișnuiesc cu colegul/colegul cu dizabilități, demarând procesul firesc de cunoaștere și apropiere, iar

participanții care nu au reușit să se acomodeze după prima săptămână, sunt aceiași cu cei care nu au reușit nici până în prezent și care prezintă în general atitudini negative. Faptul de a fi colegi/colege de clasă oferă elevilor cu și fără dizabilități mai multe șanse de interacțiune și activități comune, ceea ce crește nivelul acceptării și cunoașterii capacităților și nu a limitelor impuse de dizabilitate.

Schimbările survenite pe parcursul anului școlar depind în mare măsură de disponibilitatea și dorința fiecăreia dintre părțile implicate de a îmbunătăți relația existentă. La întrebarea care viza identificarea tipurilor de relații existente între elevii cu dizabilități și participanți, aceștia din urmă au răspuns utilizând trei categorii: majoritar „colegialitate”, apoi „prietenie” și „ignorare”. Se constată faptul că, în urma conviețuirii cu un elev cu dizabilități, atitudinile se modifică, dar nu cum ne așteptam, și anume în sens pozitiv datorită cunoașterii persoanei și interacțiunilor repetate. Astfel, participanții care au avut atitudini de bază pozitive, le-au păstrat și chiar îmbunătățit, iar cei care au avut atitudini negative, de asemenea le-au consolidat. Considerăm important de menționat faptul că, deși nu utilizau în limbajul curent termenul de „dizabilitate” sau „persoane cu dizabilități”, participanții intervievați au preluat aceste formulări nondiscriminatorii în elaborarea răspunsurilor lor

Concluzia generală este că modul în care se va integra în clasă elevul cu dizabilități nu depinde doar de el, ci de personalitatea, valorile și prejudecățile celorlalți colegi de clasă și de gradul implicării acestora.

Recomandări

Accentul trebuie pus pe studierea atitudinii față de dizabilitate, în grupuri specifice. Este impetuos necesară crearea unei imagini corecte asupra modului în care se desfășoară relația persoanelor cu dizabilități cu societatea, iar societatea să își formeze o imagine reală asupra persoanelor cu dizabilități, înțelegând că acestea prezintă o serie de nevoi diferite de ale lor, dar în același timp o mulțime de capacități.

Discriminarea „pozitivă” poate constitui o fază incipientă, o soluție eficientă în demararea procesului de egalizare a șanselor. Este necesar să se acționeze pentru a crește gradul de conștientizare a societății românești, în legătură cu persoanele cu dizabilități, cu drepturile, nevoile, potențialul, valoarea și contribuția acestora. Acțiunile trebuie să vizeze elaborarea unor programe de educație publică, care să fie puse în aplicare în învățământul preuniversitar și universitar și care să fie implementate de „agenții schimbării” - organizațiile

nonguvernamentale în domeniu. Sunt necesare acțiuni pozitive, afirmative, în favoarea persoanelor cu dizabilități, în toate sferele vieții sociale. Mass media poate promova principiile șanselor egale și ale incluziunii persoanelor cu dizabilități. Este necesară derularea unui amplu proces de informare și educare a cadrelor didactice, pentru ca schimbarea de atitudine să înceapă cu ele, pentru ca apoi să propage la rândul lor o atitudine echitabilă, nediscriminatorie, față de persoanele cu dizabilități. Este deosebit de important ca procesul de răspândire a cunoștințelor și promovarea unei atitudini nediscriminatorii față de persoanele cu dizabilități să fie extins și asupra părinților și apoi asupra întregii comunități.

BIBLIOGRAPHY:

1. Buică, C.B., (2004), *Bazele defectologiei*, Ed. Aramis, București, 55, 70-77, 123
2. Enăchescu, C., (1996)., *Tratat de igienă mintală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 34.
3. Iluț, (2004), *Valori, atitudini și comportamente sociale*. Ed. Polirom, Iași, 25.
4. Manea, L., (2006), Dizabilitatea ca factor de risc privind accesul la serviciile de educație, în *Calitatea vieții*, 41-50.
5. Mara, D. (2003), *Activizarea potențialului de învățare la elevii cu deficiență mintală în condițiile integrării*, teză de doctorat, UBB, Cluj Napoca, 35-37
6. Reversi, S., Langher, V., Crisafulli V., Ferri R., (2007), The Quality of Disabled Students' School Integration: A Research Experience in the Italian State School System. *School Psychology International*, 28.
7. Runceanu, L. (2007). *Psihologia socială a persoanelor cu dizabilități*- support de curs, UBB, Cluj Napoca, 27.
8. Tervo, R.C., Palmer, G., Redinius, P., (2004), Health professional student attitudes towards people with disability, in *Clinical Rehabilitation*, 908-915.
9. Tur-Kaspa, H., Weisel, A., Most, T. (2000), A multidimensional study of special education students attitudes towards people with disabilities: a focus on deafness, in *European Journal of Special Needs Education*, 13-23, 25.
10. Vrașmaș, T. (2001), *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educaționale special*, Aramis, București, 26.

11. Vărăşmaş, T., Muşu, I. (1998), *Educația integrată a copiilor cu cerințe speciale*, Asociația RENINCO România, București, 55-70
12. Wang, M.H., Thomas, K., Chan, F., Cheing, G. (2003), A conjoint analysis of factors influencing American and Taiwanese college student's preferences for people with disabilities, in *Rehabilitation Psychology*, 195-201